

L'ENTRADA A MALLORCA SEGONS LA CRÒNICA DE BERNAT DESCLOT

per Xavier Renedo

Els relats que ofereixen Jaume I i Bernat Desclot de l'entrada de les tropes cristianes a Mallorca tenen, com en el cas de la batalla de Portopí, punts en comú i també algunes divergències. D'entrada cal dir que en la *Crònica* de Bernat Desclot la dimensió de guerra santa és, i de bon tros, molt menys evident. Desclot parla de la missa abans de la batalla, de la confessió, de la comunió i del 'dinar' de plors i de llàgrimes de contrició que culmina amb els membres de l'exèrcit perdonant-se els pecats els uns als altres. Si Desclot amplifica una mica més aquests detalls que no pas Jaume I, el paper del rei com a guia messiànic de l'exèrcit no té cabuda en la seva narració, que passa de la missa, la comunió i el perdó general dels pecats a explicar l'assalt definitiu a la ciutat, sense els prolegòmens carregats de violència sagrada del *Llibre dels fets* i sense donar relleu a la figura del rei. Tot comença quan un escamot de sis servents aconseguix plantar un penó¹ en una torre de la ciutat i fa senyals a la resta de l'exèrcit perquè avanci. Els segueixen, tot primer, tres-cents servents —cinc-cents segons el *Llibre dels fets*— i després comença a entrar-hi la cavalleria, primer Martí Peris, després Bernat de Gurb i, en tercer lloc, Ferran Peris de Pina.

Una versió divergent

En la llista dels primers cavallers que van entrar dins la ciutat musulmana Jaume I i Desclot només coincideixen en l'esment de Bernat de Gurb, el segon en tots dos textos, i de Ferran Peris de Pina, el quart en el *Llibre dels fets* i el tercer en la *Crònica*. I, sobretot, on encara encaixen menys és en relació amb l'aparició de Sant Jordi. En consonància amb l'atmosfera menys carregada de violència religiosa, no hi ha ni la més mínima menció a sant Jordi en el relat de Desclot, com podem veure en aquesta adaptació al català modern del seu relat:

Això va ser en l'any de l'Encarnació 1229, el darrer dia de desembre al matí, la vespra de Ninou, i era el temps bell i clar. El rei d'Aragó va fer saber a tothom en el campament que s'havien de preparar per entrar a la ciutat. I tots plegats van anar a missa, es van confessar i van combregar, i després van fer un dinar de plors, i de llàgrimes i d'altres aliments i es van perdonar els uns als altres. I van pendre les seves armes i quan tots van ser armats, a cavall i a peu, se'n van anar cap a aquella part per on havien d'entrar.

¹ Bandera o estendard petit que era usat com a insígnia d'un cavaller, d'una mainada, d'un regiment, etc. (Diccionari de la llengua catalana. Institut d'Estudis Catalans)

Aleshores un servent que era de Barcelona va sortir de la línia amb un penó i va escalar els murs, i d'altres cinc servents el van seguir al darrere, van derrocar els sarraïns que eren en una torre i hi van posar un penó. I després van fer signes amb les espases a l'exèrcit perquè es preparaessin per entrar, i van cridar: — Via dins! Via dins! Que tot és nostre!

Els cristians se'n van alegrar molt. I darrere seu van entrar ben bé tres-cents servents molt ben aparellats, i després tota la cavalleria hi va començar a entrar. El primer cavaller que hi va entrar es deia Martí Pèris, i després En Bernat de Gurb, i el tercer En Ferran Pèris de Pina, i després hi van entrar tots els altres tan ràpid com van poder. I quan tots hi van haver entrat, es van reunir en un lloc i després van començar a avançar i van atacar la gran multitud de sarraïns que s'havien reunit en aquell carrer i els van acabar matant a tots. I així van anar avançant ferint i matant sarraïns fins al palau del rei, que es coneix amb el nom de l'Almudaina, mentre la resta de la gent anava per la ciutat amunt i avall matant sarraïns, sense fer res més la resta del dia. I aquells que s'havien recollit en el castell dels jueus es van retre al rei per fer el que ell volgués.

El saqueig de la ciutat de Mallorca

On torna a haver-hi coincidències entre Jaume I i Bernat Desclot és en el relat del saqueig de la ciutat, tot i que mentre que el *Llibre dels fets* ho narra de forma més dilatada i engrunada, Desclot, com acabem de comprovar, és més concís. Després de l'entrada dels primers contingents de l'exèrcit cristià a Ciutat de Mallorca, Jaume I descriu la lluita cos a cos, molt aferrissada, entre els soldats cristians i els sarraïns amb noves invocacions a la mare de Déu (§86), i, un cop a dins del recinte de la ciutat bona part de l'exèrcit cristià, es descriu el saqueig generalitzat i, sobretot, una matança atroç de musulmans (§87). El nombre de víctimes que dona el *Llibre dels fets* —unes 20.000— és molt probable que sigui una exageració, però segurament no ho és la violència amb què es van produir les morts —un aspecte on coincideixen tant el *Llibre dels fets* com la *Crònica* de Desclot. I en la gestació d'aquesta violència hi devia influir força l'atmosfera, que tan bé descriu Jaume I, que es va respirar en les hores prèvies a l'assalt sobre la ciutat.